

world, making after-action reviews of the said processes; philosophy of the interconnection between the world of art and the world of nature; relying on personal experience and true life environment, and the native land's artistic culture. The above conditions match the impact factor of the educational environment.

Keywords: environment, artistic and mental school environment, future music and choreography teachers, integration principle.

УДК 002:[37.091.12-051:31.6]

Редчук Р. О.
Луцький інститут розвитку людини
Університету "Україна"

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

У статті охарактеризовано методологічні підходи до формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій. Автор вказує, що видається доцільним застосування в ролі загального орієнтиру, ідеології і методу, здійснюваного наукового пошуку, багаторівневої методології. Ця методологія дослідження має чотири рівні: вищий рівень, представлений системою філософських знань, другий рівень – загальнонауковий, третій – конкретно науковий і четвертий – власне методично-процедурний. Кожен рівень представлений певними методологічними підходами. Як систему філософських знань автор розглядає закони діалектики, філософські принципи і положення гносеології. До другого рівня методології, який є загальнонауковим, автором віднесено антропоцентричний, системний і синергетичний підходи. До третього рівня методологічного аналізу, який є конкретно науковим, автором віднесено аксіологічний, акмеологічний, діяльнісний та компетентнісний підходи. В ролі четвертого рівня – власне методично-процедурного – автором визначено культурологічний підхід.

Ключові слова: методологічні підходи, формування, готовність, майбутні фахівці з документознавства, професійна взаємодія, сфера соціальних комунікацій.

З позицій сьогодення сучасним суспільством висувуються нові вимоги до різних соціальних інститутів, головною з яких справедливо визначено освіту. Вона представлена новою освітньою парадигмою, що визначає умови, які спрямовані на формування і розвиток особистісних якостей людини. У сучасний період система вищої професійної освіти розвивається з урахуванням нових ціннісних орієнтирів суспільства, спрямованих на суб'єктну позицію, діалогічну культуру, внутрішню і зовнішню інтеграцію взаємодії, а також мобільність, конкурентоспроможність, компетентність його суб'єктів.

Теоретико-методологічним підґрунтям процесу формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері

соціальних комунікацій виступає сукупність методологічних підходів, завдяки яким досліджуване педагогічне явище внаслідок своєї складності й багатоаспектності розглядається з різних боків.

Метою статті є з'ясування методологічних підходів до формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій.

Теоретико-методологічні засади є найважливішим атрибутом педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій і визначають вирішення цілої низки проблем.

Розглянемо методологічні підходи, що характеризують вищий рівень методології.

Роль філософських знань у дослідженні педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій проявляється в тому, що вони: обумовлюють спрямованість, керівні (нормативно-регулятивні) ідеї дослідження і його найбільш загальні принципи: об'єктивності, розвитку і взаємодії; виступають категоріальною структурою мислення, орієнтують відносно загальної природи об'єкта дослідження; є визначальними при поясненні суті педагогічних явищ і процесів, іноді й самі виступають в ролі предмета аналізу.

Також філософський аспект педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій представлений філософією гуманізму. Сучасна філософія гуманізації вищої освіти виходить на необхідність осмислення процесу навчання і виховання з позицій цілей і цінностей особистості майбутнього фахівця з документознавства.

Антропоцентричний, системний і синергетичний підходи належать до загальнонаукового рівня дослідження.

Ідея антропоцентричного підходу базується на філософській (Т. де Шарден, М. Шелер), психологічній (Е. І. Ісаєв, В. І. Слободчиков), педагогічній (К. Д. Ушинський, Б. М. Бим-Бад) антропології. Антропоцентричний підхід у педагогіці, як вказує А. С. Чурсіна, підкреслює значущість індивідуальної системи цінностей в житті людини: вона сама для себе вибудовує систему орієнтирів, цілей, ідеалів, що визначають логіку і динаміку її життєвого шляху, і тому вона є відповідальною за вибір своєї долі, свого місця у світі [6].

Використання антропоцентричного підходу при формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій дає змогу: враховувати вікові особливості і сенситивні передумови психічного розвитку, духовний і творчий потенціал,

потреби і схильності до самореалізації майбутніх фахівців з документознавства у сфері соціальних комунікацій; створити умови для стимулювання і розвитку процесів самопізнання, самореалізації, самовиховання і самоствердження майбутніх фахівців з документознавства як основи їх професійної взаємодії.

Системний підхід застосовується до тих явищ, які належать до категорії системи. Сутність системного підходу полягає у тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а в їхньому взаємозв'язку, розвитку і русі.

Системний підхід, за визначенням З. А. Каргіної, є методологією, що передбачає виділення в педагогічній системі і особистості інтеграційних інваріантних системоутворюючих зв'язків і стосунків, які розвиваються, а також побудови професійно-педагогічної освіти як процесу розвитку особистості студента як системного цілого [4].

В ролі компонентів системи, в якій відбувається процес формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій, ми виділяємо викладачів, студентів і умови формування готовності до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій. Сам процес характеризує цілі, зміст, технології і результати, що досягаються при цьому.

Використання системного підходу у нашому дослідженні дає змогу розглянути:

– процес формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій як складну педагогічну систему, представлену єдністю взаємопов'язаних і відносно стійких елементів. Дослідження цієї системи має за мету вивчення її структурних компонентів, зв'язків і стосунків;

– систему формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій як підсистему навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі, що дає змогу урізноманітнити комунікативну діяльність студентів, об'єднати зусилля викладачів для реалізації мети і завдань щодо професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства у вищій школі;

– поняття “готовність майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій” в аспекті його системних характеристик.

Проте використання системного підходу як методологічної основи орієнтує на розгляд педагогічної системи як керованої системи, схожої на замкнуту, закриту, лінійну щодо структури організації систему.

Розкриття педагогічної системи як відкритої системи можливо з позиції

синергетичного підходу, який, як зазначається у праці “Синергетика в психології професійного розвитку”, представляє більш високий рівень рефлексії проблеми “складного” [3, с. 203].

Розглядаючи педагогічну систему формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій як відкриту систему з досить великою кількістю зовнішніх зв'язків, ми особливо виділяємо її відкритість і для внутрішніх зв'язків, що забезпечують розвиток і саморозвиток суб'єктів освітнього процесу. У зв'язку з цим, як вказує Н. П. Тропнікова, на перше місце висуваються завдання, пов'язані зі створенням сприятливих умов для саморозвитку конкретної особи, активізації усіма наявними у суспільства засобами інтелектуального, емоційного, морального, культурного, фізичного потенціалу розвитку і саморозвитку особистості [5, с. 49].

До основних характеристик синергетичних систем відносять відкритість, нелінійність, складність.

Розгортання характеристик педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій дає змогу констатувати таке:

– педагогічна система формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій є відкритою, нелінійною, складноорганізованою системою;

– завдяки відкритості педагогічної системи особистості майбутнього фахівця з документознавства надається можливість вибору джерела саморозвитку і отримання навичок самоорганізації і самоврядування, що сприяє становленню особистості майбутнього фахівця з документознавства як системи, що вільно розвивається;

– організація вищої професійної освіти, яка побудована на принципах природовідповідності, надасть можливість забезпечити формування особистості майбутнього фахівця з документознавства, готової до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій.

Виділені нами положення свідчать про можливість побудови відкритої, цілісної, імовірнісної педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій.

Аксіологічний, акмеологічний, діяльнісний та компетентнісний підходи віднесено нами до третього рівня методологічного аналізу, який є конкретно науковим.

Аксіологічний підхід базується на основі філософської теорії цінностей, яка сформувалася як самостійна наукова дисципліна в другій половині XIX століття, а у XX столітті відбулося широке звернення до теорії цінностей у різних сферах наукової думки, і в тому числі педагогіці,

зокрема у теорії та методиці професійної освіти.

Використання аксіологічного підходу дає змогу представити педагогічну систему формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій як життєвий простір, що розширюється, в якому особистість майбутнього фахівця з документознавства будує певну траєкторію свого руху з урахуванням ціннісних орієнтирів, у тому числі цінностей саморозвитку.

Акмеологічний підхід є методологією, що розглядає професійну підготовку майбутніх фахівців з документознавства у двох аспектах: з одного боку, як процес досягнення особою певного рівня професійного розвитку, з другого – як етап в процесі досягнення фахівцем з документознавства вищого рівня досконалості (акме).

Діяльнісний підхід спирається на положення про те, що діяльність є однією з визначальних умов формування і розвитку особистості.

Реалізація на практиці діяльнісного підходу передбачає включення майбутніх фахівців з документознавства у різноманітні види діяльності, що мають потенційні можливості щодо активізації і переведення студентів у позицію суб'єктів діяльності в умовах сучасного полікультурного світу, суб'єктів пізнання, праці і спілкування.

Використання діяльнісного підходу при формуванні готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій орієнтує на:

– використання у навчально-виховному процесі різних видів міжкультурної діяльності (пізнавально-дослідницької, культурно-досугової, проблемно-ціннісного спілкування, соціально-значущої добровільної діяльності);

– розвиток у майбутніх фахівців з документознавства усвідомленої регуляції діяльності, пов'язаної з професійною взаємодією у сфері соціальних комунікацій (вибір мети, планування, програмування, самоаналіз і корекція результатів діяльності).

Компетентнісний підхід є системним і міждисциплінарним. Компетентнісний підхід розрахований, як вказує О. В. Артеменко, “на посилення практичної спрямованості вищої професійної освіти при збереженні його фундаментальності. Цей підхід природно поєднує ідеї загальнопрофесійного й особистісного розвитку; компетенції розглядаються як наскрізні, що інтегрують як традиційні знання, так і інтелектуальні, інформаційно-комп'ютерні, комунікативні, креативні, методологічні, світоглядні та інші вміння” [1, с. 97].

Використання компетентнісного підходу в створенні педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до

професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій забезпечує:

- конструкцію побудови педагогічної системи від мети до результату;
- визначення ефективності функціонування педагогічної системи у формуванні готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій як певного виду компетентності майбутніх фахівців з документознавства;
- спрямованість змісту навчання, підбір технологій компетентнісної освіти з урахуванням етапів формування готовності до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій;
- посилення практичної орієнтованості освітнього процесу, що забезпечує можливість проявити готовність до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій у різних соціально-професійних ситуаціях.

В ролі четвертого рівня – власне методично-процедурного – нами визначено культурологічний підхід.

Культурологічний підхід має особливе значення при формуванні готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій. Культурологічний підхід, як вказує І. І. Костікова, передбачає, що “культура в освіті виступає як його змістовна складова, джерело знань про природу, суспільство, способи діяльності, емоційно-вольового й ціннісного ставлення людини до тих, хто поряд, до праці, спілкування та ін. Культура сприяє розвитку особистості, а також її становленню як творчої індивідуальності” [2].

Використання культурологічного підходу дає змогу:

- сприяти усвідомленню майбутніми фахівцями з документознавства своєї культурної ідентичності при прийнятті базових цінностей світової культури;
- розглядати майбутніх фахівців з документознавства як суб'єктів, здатних до культурного саморозвитку;
- створити кожному майбутньому фахівцю з документознавства умови для творчого оволодіння знаннями, уміннями і особистісними якостями, необхідними для здійснення професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій.

Таким чином, застосування багаторівневої методології дає змогу системно і комплексно досліджувати проблему розробки педагогічної системи формування готовності майбутніх фахівців з документознавства до професійної взаємодії у сфері соціальних комунікацій. При цьому розглянуті вище основні методологічні положення і установки виступають як ключові, відправні, такі, що визначають собою напрям, загальну методику пошуків і інтерпретацію даних експерименту, а самі знаходять подальше розкриття і конкретизацію. Вищий рівень методології представлено законами діалектики, філософськими принципами і положення гносеології; до другого рівня методології, який є загальнонауковим, віднесено антропоцентричний,

системний і синергетичний підходи; до третього рівня методологічного аналізу, який є конкретно науковим, віднесено аксіологічний, акмеологічний, діяльнісний та компетентнісний підходи; в ролі четвертого рівня, яким є власне методично-процедурний, визначено культурологічний підхід.

Використана література:

1. *Артеменко О. В.* Методологічні підходи до формування готовності студентів ВНЗ до науково-дослідної діяльності / О. В. Артеменко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30. – С. 94-98.
2. *Костікова І. І.* Сучасні методологічні підходи професійної підготовки вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій [Електронний ресурс] / І. І. Костікова // Режим доступу : // <http://www.sportpedagogy.-org.ua/html/journal/2008-08/08kiiict.pdf>
3. Синергетика в психології професійного розвитку : сб. науч. тр. / под ред. Э. Ф. Зеера. – Екатеринбург : Рос. гос. проф.-пед. ун-т, 2004. – 122 с.
4. *Каргина З. А.* Методологические подходы к профессионально-педагогическому образованию: обзор современных научных исследований [Электронный ресурс] / З. А. Каргина // Режим доступа : //http://www.rusnauka.com/33_PRNIT_2012/Pedagogica/2_119680.doc.htm
5. *Тропникова Н. П.* Методологические подходы к построению педагогической системы формирования готовности к саморазвитию будущих педагогов профессионального обучения / Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование. Педагогические науки. – 2009. – Вып. 31 (164). – С. 45-53.
6. *Чурсина А. С.* Методологические подходы к формированию готовности к профессиональному саморазвитию [Электронный ресурс] / А. С. Чурсина. – Режим доступа : <http://www.science-education.ru/99-4828>

РЕДЧУК Р. О. Методологические подходы к формированию готовности будущих специалистов по документоведению к профессиональному взаимодействию в сфере социальных коммуникаций.

В статье охарактеризованы методологические подходы к формированию готовности будущих специалистов по документоведению к профессиональному взаимодействию в сфере социальных коммуникаций. Автор указывает, что является целесообразным применение в качестве общего ориентира, идеологии и метода, осуществляемого научного поиска, многоуровневую методологию. Эта методология исследования включает четыре уровни: высший уровень, представленный системой философских знаний, второй уровень – общенаучный, третий – конкретно научный и четвертый – собственно методически-процедурный. Каждый уровень представлен определенными методологическими подходами. В качестве системы философских знаний автором рассматриваются законы диалектики, философские принципы и положения гносеологии. Ко второму уровню методологии, который является общенаучным, автором отнесены антропоцентрический, системный и синергический подходы. К третьему уровню методологического анализа, который является конкретно научным, автором отнесены аксиологичный, акмеологичный, деятельностный и компетентностный подходы. В качестве четвертого уровня – собственно методически-процедурного – автором определен культурологический подход.

Ключевые слова: методологические подходы, формирование, готовность, будущие специалисты по документоведению, профессиональное взаимодействие, сфера социальных коммуникаций.

REDCHUK O. The methodological approach for forming the readiness of future specialists in scientific discipline of documentation for professional cooperation in the field of social communications.

In the article described the methodological going for forming of readiness the future specialists in scientific discipline of documentation for professional cooperation in the field of social

communications. The author specifies that application as a general referenc point, ideology and method, carried out scientific search, multilevel methodology. This methodology of research includes four levels: higher level, presented by the system of philosophical knowledge, the second level is scientific, third – specifically scientific and fourth – actually methodically-procedural. Every level is presented by certain methodological approaches. As a system of philosophical knowledge we are examine the laws of dialectics, philosophical principles and positions of gnosiology. To the second level of methodology, which is scientific, the author is take an and pocentric, system and sinergistical approaches. To the third level of methodological analysis, which is concretely scientific, the author is take an acmeological, activity and competency and approaches. As level four – actually methodically-procedural the author used culturalogical approach is certain.

Keywords: methodological approaches, forming, readiness, future specialists in scientific discipline of documentation, professional cooperation, sphere of social communications.

УДК 378.091.12.011.3-051:373.2.011.3-051

Савченко Р. А.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

РОЛЬ СПЕЦКУРСУ У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТІТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті висвітлено роль спецкурсу у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів як складного цілісного комплексу, що поєднує в собі ціннісно-орієнтаційний, психолого-особистісний і когнітивно-діяльнісний компоненти. Розглянуто сутність понять “музично-педагогічна компетентність” стосовно професій вихователя та музичного керівника, “спецкурс”, “спецсемінар”; визначено значення спецкурсу з дисципліни “Теорія і методика музичного виховання дітей”.

Ключові слова: музично-педагогічна компетентність, спецкурс, спецсемінар, вихователь та музичний керівник.

На сьогодні одним із основних напрямів державної освітньої політики в Україні визнано модернізацію системи дошкільної освіти. В її основу покладено пріоритетність дошкільної ланки в єдиній національній системі неперервної освіти, а основним завданням визначено своєчасне становлення і повноцінний розвиток життєво компетентної творчої особистості з раннього дитинства. У зв'язку з цим зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), які повинні забезпечувати гармонійний розвиток дітей, створюючи міцні основи для їх подальшого навчання та виховання. В умовах функціонування інформаційного полікультурного простору актуалізовано суспільну роль педагога дітей дошкільного віку й істотно